

TYSKE, FRISISKE OG HOLLANDSKE LÅNEORD I JYSKE DIALEKTER - på grundlag af Jysk Ordbog: a - butting.

Af Torben Arboe Andersen (Aarhus Universitet).

Abstract:

Jeg har undersøgt de nedertyske (og langt færre højtyske, hollandske og frisiske) låneord i jysk indeholdt i de hidtil redigerede afsnit (a - butting) af Jysk Ordbog. De undersøgte ord forsøges grupperet efter morfologiske og semantiske kriterier, og mange viser sig naturligvis at være af "anbeheitelse"-typen.

Begreberne sprogligt fællesskab og sproglig identitet drøftes med særligt henblik på de dialektsamfund, mit materiale afspejler; herunder, om forholdet mellem sønderjysk og nedertysk tidligere kan betegnes som diglossi.

Endvidere diskuteres mulige kriterier for låneords medtagelse og udeladelse i dialektordbøger, herunder dialektordbøgers relation til nationalsprogsordbøger på dette punkt.

Undersøgelsen kan ses som et bidrag til et fællesnordisk projekt om "nedertysk i nordisk", der er blevet foreslået fra svensk side, og som i givet fald burde inddrage både rigsmål og dialekter.

Foredraget vil blive trykt i Danske Folkemål, bd. 33, 1991.

FRAGMENTER AF EN TEXT OG TEXTTEORI

- SYNTAKTISK, SEMANTISK OG PRAGMATISK ANALYSE AF "FARS"

Af Jørgen Chr. Bang og Jørgen Døør (Odense Universitet)

Ved de to tidligere møder om udforskningen af dansk sprog udviklede vi elementer af en dialektisk sprogteori i relation til to tekster: (1) et radio-telefonprogram for unge mennesker (1986/87) og (2) en rektoral årsfesttale (1988/89).

Denne gang inddrager vi diskursgenren "skønlitteratur", nærmere bestemt Synnøve Søes *Fars*, der med stor medieopmærksomhed er publiceret af forlaget Tiderne Skifter i 1989.

I andre videnskabelige kontekster har vi arbejdet med forskellige tekster og præsenteret sider eller fragmenter af en dialektisk sprogteori, hvor deixis er en nøglekategori. Vi henviser til Bang&Døør *Sprogteori III* (1988), *IV* (1990) og *V* (1990) (Odense Universitet) for en nærmere teoretisk og historisk baggrund for dette essay, der "af pladmæssige grunde" kun udfolder få træk af en dialektisk deixisteori og -metode samt spredte kulturkommentarer.

1.

Deixisanalysen er en kontekst-sensitiv metode til analyse af diskurser, tekster, ytringer.

Deixiskategorier kategoriserer tekstens sproglige konfigurationer i forhold til teksten som ytring i henvendelses- og henvisningsaspektet.

Fig.1: The Triple Model of Text Relations

Dimension of reference	Dominating reference	Reference to
Lexical	Inter-textual	COtext social & individual } lexicon & grammar
Anaphoric	Intra-textual	INtext cataphoric (forward) anaphoric (backward) symphoric (simultaneous)
Deictic	Extra-textual	CONtext C-prod { Persons C-comm Time C-cons Place C-derived } Logics